

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA CROITORU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 18882/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

20 iulie 2004

DEFINITIVĂ

20/10/2004

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Croitoru c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl M. PELLONPÄÄ,

Dl J. CASADEVALL,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. BORREGO BORREGO,

Dna E. FURA-SANDSTRÖM,

Dra L. MIJOVIĆ, *judecători*,

și dna F. ELEN-PASSOS, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 29 iunie 2004 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 18882/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Iulia Croitoru („reclamantul”), la 14 martie 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dna L. Iabangi, care a acționat în numele „Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins în conformitate cu articolul 6 § 1 al Convenției că, din cauza neexecutării hotărârii din 30 octombrie 2000, dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat și că el nu a putut beneficia de bunurile sale, fiind încălcat astfel dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra. La 4 februarie 2003, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea sa.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul, dna Iulia Croitoru, este cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în 1938 și locuiește în Chișinău.

6. În 2000, el a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor la Judecătoria Sectorului Rîșcani. Reclamantul a solicitat compensații în legătură cu depozitele părinților săi la Banca de Economii în baza unei hotărâri a Parlamentului din 29 iulie 1994 de indexare a depozitelor cetățenilor de la Banca de Economii ca compensație pentru pierderile cauzate de inflație.

7. La 30 octombrie 2000, Judecătoria Sectorului Rîșcani i-a acordat reclamantului compensații în valoare de 2,940 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 287.51 euro (EUR) la acea dată). Această hotărâre nu a fost contestată cu apel și a devenit irevocabilă. În aceeași zi, instanța a eliberat un titlu executor și l-a transmis Trezoreriei de Stat spre executare. Totuși, executarea a fost refuzată, datorită lipsei de fonduri în contul Ministerului Finanțelor.

8. Pe parcursul anului 2001, reclamantul s-a plâns de neexecutarea hotărârii către Judecătoria Sectorului Rîșcani și Ministerului Justiției. Printr-o scrisoare din 26 ianuarie 2001, ministerul a cerut judecătoriei să execute hotărârea și să informeze reclamantul despre rezultatul procedurilor de executare. Printr-o scrisoare din 26 martie 2001, Președintele Judecătoriei Sectorului Rîșcani a informat reclamantul că titlul executor eliberat în baza hotărârii sale din 30 octombrie 2000 a fost transmis Ministerului Finanțelor spre executare. La 9 februarie 2001, viceministrul Finanțelor l-a informat pe președintele judecătoriei că hotărârea nu putea fi executată, deoarece în bugetul de stat anual nu au fost prevăzute fonduri pentru executarea hotărârilor.

9. Hotărârea din 30 octombrie 2000 a fost executată la 22 aprilie 2003, după comunicarea prezentei cereri Guvernului de către Curte, la 4 februarie 2003.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, în vigoare la acel moment, erau următoarele:

Articolul 336. Hotărârile instanțelor de judecată și ale altor organe, care urmează să fie executate

„Se execută conform regulilor stabilite de prezentul titlu al codului: 1) hotărârile, încheierile și deciziile date de instanțele de judecată în pricinile civile...”

Articolul 338. Eliberarea titlului executor

„Titlul executor se eliberează de către instanță creditorului-urmăritor, după ce hotărârea a rămas definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată, când titlul executor se eliberează imediat după darea hotărârii.”

Articolul 343. Prezentarea documentului de executare silită spre executare

„Executorul judecătoresc începe executarea hotărârilor la cererea persoanelor, enumerate în articolul 5 al prezentului cod, iar în cazurile prevăzute de alineatul al doilea al prezentului articol - în urma dispoziției judecătorului.”

Articolul 349. Controlul asupra executării hotărârilor

„Controlul asupra executării juste și la timp a hotărârilor judecătorești se exercită de către Departamentul de executare a deciziilor judiciare pe lângă Ministerul Justiției”.

ÎN DREPT

11. Reclamantul pretinde că dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat ca urmare a neexecutării de către autorități a hotărârii din 30 octombrie 2000. El s-a bazat pe articolul 6 § 1 al Convenției care, în partea sa relevantă, prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

12. În continuare, reclamantul a pretins că din cauza neexecutării hotărârii, el nu a putut beneficia de bunurile sale, astfel, dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, a fost încălcat. Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

13. Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul articolului 6 § 1 și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică întrebări de drept care sunt suficient de serioase, încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu

decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

14. Reclamantul a susținut că neexecutarea de către autorități a hotărârii din 30 octombrie 2000 a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției. Guvernul nu a contestat acest lucru.

15. Curtea reiterează că articolul 6 § 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, un aspect al căruia este dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports* 1997-II, p. 510, § 40).

16. O autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V). În această cauză, reclamantul nu trebuia împiedicat să beneficieze de succesul obținut în urma litigiului, care se referea la plata compensațiilor.

17. Curtea notează că hotărârea favorabilă reclamantului a rămas neexecutată pe parcursul unei perioade de doi ani și jumătate (după ce cauza a fost comunicată Guvernului de către Curte, la 4 februarie 2003).

18. Prin omisiunea timp de doi ani și jumătate de a lua măsurile necesare pentru a executa hotărârea irevocabilă în această cauză, autoritățile moldovenești au privat prevederile articolului 6 § 1 al Convenției de toate efectele benefice.

19. Prin urmare, a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

20. Reclamantul a susținut că neexecutarea de către autorități a hotărârii din 30 octombrie 2000 a constituit o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Guvernul nu a contestat acest lucru.

21. Curtea reiterează că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 301-B, § 59).

22. Curtea notează că reclamantul a avut pretenții executorii care au rezultat din hotărârea din 30 octombrie 2000. Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamantului de a obține executarea hotărârii până la 22 aprilie 2003 a constituit o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, așa cum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

23. Prin neexecutarea hotărârii irevocabile, autoritățile naționale au împiedicat reclamantul să i se plătească compensațiile și să beneficieze de banii săi. Guvernul nu a prezentat nicio justificare pentru această ingerință, iar Curtea consideră că lipsa fondurilor nu poate justifica o astfel de omisiune (a se vedea, *mutatis mutandis, Ambruosi v. Italy*, nr. 31227/96, §§ 28-34, 19 octombrie 2000).

24. Prin urmare, a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

25. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

26. Reclamantul a solicitat EUR 98.36 cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii. El a susținut că această sumă a rezultat din devalorizarea sumei de bani acordată, datorită ratei înalte a inflației între 2000 și 2003, când hotărârea a fost executată.

27. Guvernul a considerat suma pretinsă excesivă și a lăsat aprecierea prejudiciului material la discreția Curții.

28. Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material ca rezultat al neexecutării hotărârii din 30 octombrie 2000 și devalorizării sumei de bani neacordate, datorită ratei înalte a devalorizării valutei naționale. Ea acordă reclamantului EUR 98.36 cu acest titlu, plus orice taxă care poate fi percepută.

B. Prejudiciul moral

29. Reclamantul a mai solicitat EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al neexecutării de către autorități a hotărârii.

30. Guvernul a contestat pretenția sa, susținând că ea este excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că în unele cauze simpla constatare de către Curte a unei violări a fost considerată ca o satisfacție echitabilă suficientă și că, în orice caz, în cauza *Burdov v. Russia* (nr. 59498/00, ECHR 2002-III), reclamantului i s-au alocat EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu moral.

31. Atunci când acordă o sumă de bani cu titlu de prejudiciu moral, Curtea ia în considerație asemenea factori precum vârsta reclamantului, venitul său personal, perioada pe parcursul căreia hotărârea nu a fost executată și alte aspecte relevante.

32. Curtea consideră că reclamantului i-a fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârii, mai ales având în vedere starea precară a sănătății sale și a soțului său (a fost recunoscut invalid de „grupa I”) și faptul că unicul său venit – pensia lunară de stat - era de patru ori mai mic decât suma prevăzută în hotărârea neexecutată. Ea acordă reclamantului EUR 800 cu acest titlu, plus orice taxă care poate fi percepută.

C. Costuri și cheltuieli

33. Reclamantul a pretins rambursarea sumei de EUR 56.64 pentru onorariile avocatului și alte cheltuieli relevante. El a prezentat o divizare a acestor costuri, incluzând numărul de ore lucrate de reprezentantul său legal la cauza sa. De asemenea, el a cerut compensații pentru traducerea observațiilor sale transmise Curții (5 pagini a câte EUR 2.5 pentru fiecare pagină). Costurile și cheltuielile totale pretinse au constituit, astfel, EUR 69.14.

34. Guvernul nu a fost de acord cu această pretenție, declarând că este excesivă și că reclamantul nu a dovedit preținsele costuri și cheltuieli legale. De asemenea, el a contestat includerea cheltuielilor de traducere în compensațiile solicitate.

35. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr.23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

36. În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, trebuie prezentată o listă detaliată a tuturor pretențiilor, în lipsa căreia Camera poate respinge pretențiile în totalitate sau în parte.

37. În această cauză, Curtea a notat lista detaliată a cheltuielilor prezentată, precum și lipsa relativă a complexității cauzei; ea consideră că nivelul costului pretins este rezonabil ca mărime, și, prin urmare, acordă reclamantului EUR 69.14, plus orice taxă care poate fi percepută.

D. Dobânda de întârziere

38. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 98.36 cu titlu de prejudiciu material, EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 69.14 cu titlu de costuri și cheltuieli, care vor fi convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 20 iulie 2004, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Françoise ELEN-PASSOS
Grefier Adjunct

Nicolas BRATZA
Președinte